IerosNaos/Istoriko

Τήν Ἱστορία τοῦ τόπου στόν ὁποῖο εἶναι ἐνταγμένη ἡ Ἐνορία τῆς Ἁγίας Μαρίνας τήν βρίσκουμε σέ ἱστορικές μαρτυρίες ἀρχαίων χρόνων. Βέβαια ψάχνοντας τά διάφορα ἱστορικά κείμενα δέν θά βροῦμε μιά ἱστορική περιγραφή τῆς Ἐκάλης καί αὐτό γιατί τόσο οἱ μυθολογικές καταγραφές, ὅσο καί οἱ ἱστορικές μαρτυρίες στρέφονται κυρίως στόν εὐρύτερο χῶρο τῆς Ἀττικῆς γῆς καί φυσικά στό ἐπίκεντρό της που εἶναι ἡ Ἀθήνα.

Ἡ Ἐκάλη ἀνήκει στό βορειανατολικό τμῆμα τῆς Ἀττικῆς. Εἶναι ριζωμένη στίς ὑπώρειες τῆς Πεντέλης, πού ἀποτελεῖ ἕνα ὀρεινό ὄγκο μαζί μέ τήν Πάρνηθα, τόν Ὑμηττό καί τό ὄρος Αἰγάλεω, τά φυσικά φρούρια, πού προφύλασσαν τό λεκανοπέδιο ἀπό τούς ποικίλους ἐπιδρομεῖς. Ἡ Πεντέλη ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἐκτός ἀπό τά δάση της ἔδινε καί τό περίφημο πεντελικό μάρμαρο, μέ τό ὁποῖο οἱ περιώνυμοι γλύπτες τῆς ἀρχαιότητος στόλιζαν τό κλεινόν ἄστυ μέ τίς ἀπαράμιλλες συνθέσεις τους. Στούς δυτικούς, λοιπόν πρόποδες της βρίσκεται ἡ Ἐκάλη, ἕνας ἀπό τούς πιό ὄμορφους χώρους τῆς ἀττικῆς γῆς.

Ἡ Ἀττική, νά σημειώσουμε ἐδῶ, σάν χῶρος εἶναι ὁ πιό ὀνομαστός στό Ἑλλαδικό κορμό μέ πλουσιώτερη ἱστορική παράδοση. Ἐδῶ ἄς δοῦμε κάποια γενικά σημεῖα ὅπως αὐτά ἀναδύονται μέσα ἀπό τήν ἱστορική μνήμη.

Ἀπό τήν μυθολογία πληροφορούματε, ὅτι ὁ πρῶτος βασιλιάς τῆς Ἀττικῆς ἦταν ὁ Κέκροπας, ἕνα παράξενο πλάσμα πού ἀπό τή μέση καί κάτω ἦταν φίδι. Ὁ μῦθος πληροφορεῖ, ὅτι ἦταν "αὐτόχθων", φύτρωσε, δηλαδή ἀπό τή γῆ, ὅπως οἱ γίγαντες. Ὁ Κέκροπας ὀνόμασε την χώρα του Κεκροπία, πού πρίν ἀπ' αὐτόν ὀνομάζονταν Ἀκτή ἤ Ἀκτική, Ἀτθική καί τελικά Ἀττική.

Ἡ ὀνομασία πάλι τῆς Ἀττικῆς σύμφωνα μ' ἕναν ἄλλο μῦθο θεώρησε σάν πρῶτο της βασιλιά τόν Ἀκταῖο, τοῦ ὁποίου γαμβρός καί διάδοχος ἦταν ὁ Κέκροπας. Ὅταν βασίλευε ὁ Κέκροπας ἔγινε καί ἡ περιώνυμος ἀμφισβήτηση τῆς προστασίας τῆς χώρας ἀπό τούς θεούς Ποσειδώνα καί Ἀθηνᾶ. Τότε κατά τόν μῦθο οἱ θεοί θά ἀποφάσιζαν τόν προστάτη θεό, ἄλλη παράδοση τοῦ μύθου μιλεῖ, ὅτι ὁ Κέκροπας θά ἔκανε τήν τελική ἐκλογή, σύμφωνα μέ τά δῶρα πού θά πρόσφεραν στήν πόλη καί στήν εὐρύτερη περιοχή. Ὁ Ποσειδώνας μέ τήν τρίαινά του ἔσχισε τό βράχο πάνω στην Ἀκρόπολη καί ἀνεπήδησαν ἄφθονα νερά, στό Ἐρέχθειο φαινόταν αὐτό τό κτύπημα αὐτό, πού τό ὀνόμαζαν "Ἐρεχθηίς θάλασσα". Ἡ Ἀθηνᾶ χάρισε τό φύτρωμα τῆς πρώτης ἐλιάς, γνωστῆς μέ τό ὄνομα "κεκυφυῖας". Ἡ ἐλιά αὐτή φύτρωσε κοντά στό "Ἐρέχθειον Πανδρόσειον". Τελικά προτιμήθηκε τό δῶρο τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποσύρει τό δῶρο του ὁ Ποσειδῶνας καί τά νερά νά εἶναι ἀπό τότε λιγοστά στό λεκανοπέδιο τῆς Ἀθήνας καί γενικότερα τῆς Ἀττικῆς.

Μέ τό ὄνομα Ἐκάλη ὑπῆρχε ἀρχαῖος δῆμος στόν εὐρύτερο χῶρο τῆς περιοχῆς τῆς Ἀττικῆς, καί σύμφωνα μέ κάποιους μελετητές χωροταξικά τοποθετεῖται στήν περιοχή τῶν Καλησίων. Ὁ δῆμος αὐτός ἀνῆκε στή λεγομένη Λεοντίδα φυλή, ἡ ὁποία ἦταν μιά ἀπό τίς δέκα φυλές τῆς Ἀττικῆς. Ἀργότερα τή βλέπουμε νά ἀνήκει στήν Πτολεμαΐδα. Πληροφορίες γιά τήν μυθική Ἐκάλη βρίσκουμε στόν Πλούταρχο, (Βίοι

Phoca PDF

Παράλληλοι, Θησεύς), ἀλλά καί στό ἐπύλλιο τοῦ Καλλιμάχου Ἑκάλη. Ἀπ' αὐτά πληροφορούμαστε, ὅτι ἡ Ἑκάλη ἦταν μιά ἡλικιωμένη γυναίκα, καλωσυνάτη ὅμως καί ἀρκετά φιλόξενη, πού κατοικοῦσε στήν περιοχή βόρεια, βορειοανατολικά τῆς Ἀθήνας.

Ὅταν ὁ Θησέας θέλησε νά στερεώσει τή βασιλική ἐξουσία του κερδίζοντας τή συμπάθεια τῶν Ἀθηναίων, σκέφτηκε, ὅτι αὐτό θά ἦταν ἐφικτό ἄν κατόρθωνε νά ἀπαλλάξει τήν γύρω περιοχή ἀπό κάποιο δεινό, πού ταλαιπωροῦσε τούς ὑπηκόους του. Τότε ἡ περιοχή βορειοανατολικά τῆς Ἀθήνας λεγόταν Τετράπολις. Τήν Τετράπολη τήν ἀπάρτιζαν οἱ οἰκισμοί τοῦ Μαραθῶνος, τοῦ Τρικορύνθου, τῆς Οἰνόης καί τοῦ Προβα-λίνθου, ἐκεῖ περιφερόταν ἕνας ἄγριος ταῦρος, ὁ Μαραθώνιος ταῦρος, πού προξενοῦσε ἀνυπολόγιστες καταστροφές στούς κήπους καί στίς φυτεῖες τῶν κατοίκων, ἐνῶ πολλοί ἄνθρωποι εἶχαν βρεῖ τραγικό θάνατο ἀπό τά κτυπήματα, πού προξενοῦσε μέ τά φοβερά κέρατά του. Ὁ Θησέας λοιπόν, θέλησε νά ἀπαλλάξει τήν περιοχή ἀπό αὐτή τήν ἀπειλή. Ὅταν ὅμως ξεκίνησε γιά τήν Τετράπολη μιά δυνατή βροχή τόν ἀναγκάζει νά ζητήσει καταφύγιο κάπου. Σέ λίγο μπροστά του προβάλλει ἕνα σπίτι στό ὁποῖο κατοικοῦσε μιά γυναίκα πού τήν ἔλεγαν Ἑκάλη, ἡ ὁποία καί δέχθηκε νά φιλοξενήσει καί νά περιποιηθεῖ τόν βρεγμένο Θησέα. Ἐκεῖνος τῆς εἶπε ποιός ἦταν καί τό λόγο τῆς παρουσίας του. Ὅταν πέρασε ἡ δυνατή μπόρα ἑτοιμάστηκε νά φύγει γιά τήν περιοχή τοῦ Μαραθῶνος. Ἐκείνη τόν ἀποχαιρέτησε λέγοντά του πώς θά προσευχηθεῖ στό Δία γιά νά νικήσει καί νά ἐπιτύχει τό σκοπό του, καί ἀκόμη θά τοῦ πρόσφερνε θυσία στούς Θεούς ὅσο θά διαρκοῦσε ἡ ἐπιχείρηση. Ὁ Θησέας τῆς ὑποσχέθηκε πώς στήν ἐπιστροφή θά περνοῦσε νά τήν ἐνημερώσει.

Πράγματι ὁ Θησέας συνέλαβε τόν ταῦρο καί τόν ἔδεσε ἀπό κέρατα γιά νά τόν ἐπιδείξει στούς Ἀθηναίους, ὥστε νά χαροῦν, πού ἀπαλλάχτηκαν ἀπό τόν ἄγριο ταῦρο. Στήν ἐπιστροφή του πράγματι πέρασε ἀπό τό φιλόξενο σπίτι τῆς γυναίκας. Ὅμως ἡ γυναίκα βρέθηκε νεκρή. Ὁ Θησέας παρά τή λύπη του κίνησε γιά τήν Ἀθήνα, σέρνοντας τόν ταῦρο. Μετά τήν ἐπίδειξή του στό λαό, τόν θυσίασε στόν Δελφίνιο Ἀπόλλωνα, καί κίνησε ξανά στό σπίτι τῆς νεκρῆς Ἑκάλης γιά νά τή θρηνήσει καί νά κάνει τίς νεκρικές σπονδές πού ἄρμοζαν στήν περίσταση.

Ἀργότερα πρός τιμήν της ἵδρυσε καινούργιο δῆμο, πού τόν ὀνόμασε Ἑκάλη, καί καθιέρωσε ἱερό πρός τιμή τοῦ Ἑκαλίου Διός (Ἕκαλον Δία), ὅπου καθιερώθηκε νά θυσιάζουν ὅλοι οἱ γειτονικοί δῆμοι τῆς τετραπόλεως, ἐνῶ καί ἄλλες γιορταστικές ἐκδηλώσεις καθιερώθηκαν καί τελοῦνταν στή διάρκεια τῆς γιορτῆς. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές ὀνομάστηκαν «Ἑκαλήσια».

Ἡ συνάντηση τοῦ Θησέα μέ τήν Ἑκάλη στάθηκε ἀφορμή γιά πολλούς καλλιτέχνες νά διακοσμίσουν ἀγγεῖα καί διάφορες ἄλλες παραστάσεις.

Πληροφορίες μετά τά ἑλληνιστικά χρόνια γιά τήν Ἑκάλη δέν περισώζονται. Τό πυκνό πευκοδάσος τῆς περιοχῆς δέν ἦταν προσβάσιμο γιά τή δημιουργία οἰκισμοῦ. Ἡ περιοχή ἦταν καταφύγιο ἀγρίων ζώων καί ὁμάδων ληστῶν. Βέβαια σέ ἀργότερα μέ τήν ἐξάπλωση τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ μοναχισμοῦ σέ κάποια σημεῖα τῆς Πεντέλης εἶχαν διαμορφωθεῖ μοναστήρια καί σέ ἀπόμακρες

Phoca PDF

περιοχές ἀσκητήρια.

Ὅπως εἶναι γνωστό πρῶτα σέ περιοχές τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας πολύ γρήγορα παράλληλα μέ τή διάδοση τῆς νέας πίστεως νά ἐμφανίζονται καί οἱ πρῶτοι ἀναχωρητές. Κατά τόν 5ον αἰώνα στήν περιοχή τῆς Ἀττικῆς ἱδρύεται ἡ Μονή τῆς Καισαριανῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἕνα συγκροτημένο μοναστικό κέντρο πού προσφέρει σημαντικό ἔργο στήν περιώνυμο Ἀθήνα καί τήν Ἐκκλησία της. Ἀργότερα καί μετά τίς εἰκονομαχικές αἱρέσεις ἱδρύονται καί ἄλλες Μονές, ἡ Μονή Σκριπτοῦ (874) στήν περιοχή τῆς Βοιωτίας, ἡ Μονή τοῦ ὁσίου Λουκᾶ (10ος αἰ.), ἡ Μονή Δαφνίου, ἐνῶ νεώτερες εἶναι οἱ Μονές Νταοῦ Πεντέλης, Ὁσίου Μελετίου Μυϊουπόλεως (Κιθαιρῶνος)

Στά νεώτερα χρόνια ἕνας ἄνθρωπος, ὁ Σπήλιος Ἀγαπητός, μέ ἀρκετή ἀγάπη γιά τήν Ἑλλάδα, «πολυσχιδής προσωπικότητα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ὁραματιστής τῆς ἰδέας τῆς κηπούπολης» (Ἰωάννης Κουμανούδης, «Η Εκάλη που έφυγε», Ἀθήνα 2001), συνέλαβε τήν ἰδέα τῆς δημιουργίας τοῦ οἰκισμοῦ τῆς σύγχρονης Ἐκάλης. Τό μνημειῶδες ἔργο τοῦ κ. Κουμανούδη δίνει στόν ἐνδιαφερόμενο πλούσια στοιχεῖα γιά τήν ὅλη διαδρομή τοῦ οἰκισμοῦ.

Ἔτσι λοιπόν στά 1920 μέ πρωτοστάτη τόν Σπήλιο Ἀγαπητό καί μιά ὁμάδα διακεκριμένων φυσιολατρῶν δημιουργοῦν ἕνας πυρήνα, πού στόχευε στή δημιουργία ἑνός παραθεριστικοῦ οἰκισμοῦ (κηπουπόλεως), στήν περιοχή τῆς Ἐκάλης. Ὁ οἰκισμός ἀρχικά (1923) εἶχε μετρημένες κατοικίες, πού σταδιακά αὐξήθηκαν καί ὁ οἰκισμός ἄρχισε νά μορφοποιεῖται. Μιά ἀπό τίς προτεραιότητες τῶν οἰκιστῶν ἦταν ἡ ὕπαρξη Ἱεροῦ Ναοῦ γιά τίς λατρευτικές ἀνάγκες τῶν χριστιανῶν. Σάν πρῶτο βῆμα, γύρω στά 1925, ἔγινε ἡ κατασκευή τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, πού βρίσκεται στήν ὁμώνυμη πλατεῖα τῆς Ἐκάλης. Ἀργότερα ὅταν ἡ Ἐκάλη ἁπλώνονταν καί οἱ κάτοικοι της πλήθαιναν, χρειάστηκε μεγαλύτερος Ναός καί σέ πιό κεντρικό σημεῖο τοῦ οἰκισμοῦ. Κατά τή μαρτυρία τοῦ Ἐκαλιώτου κ. Στεφάνου Σκυλακάκη, ὁ πατέρας του Θεόδωρος κάτοικος τῆς Ἐκάλης διευθυντής μιᾶς μεγάλης τεχνικῆς Ἑταιρείας, ἡ ὁποία διαμόρφωνε τόν Ὅσιο Λουκᾶ στή Βοιωτία, ἀνέλαβε μέ τό ἴδιο συνεργεῖο τήν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ, ὑπό τίς ὁδηγίες τοῦ Ἀρχιτέκτονος Σόλωνος Κυδωνιάτη, στά πρότυπα τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, μέ τήν ἴδια μορφή καί τά αὐτά ὑλικά μέ πέτρα Ἐκάλης. Οἱ ἐργασίες ἀνεγέρσεως ἄρχισαν τό 1928 καί περατώθηκαν στά 1934.

Μάλιστα καί δυό παλαιοί οἰκιστές, μακαριστοί πιά, οἱ Χριστόδουλος καί Παναγιώτης Νικολάκης, μοῦ εἶχαν διηγηθεῖ κάποια περιστατικά σχετικά μέ τίς ἐργασίες, καί γύρω ἀπό τό χρόνο τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν. Καί οἱ δυό Ναξιῶτες τήν καταγωγή, βρέθηκαν νά ἐργάζονται σάν κηπουροί στήν κηπούπολη τῆς Ἐκάλης, καί ἐκτός τῆς κηπουρικῆς δούλεψαν στίς ἐκσκαφές τῶν θεμελίων, ἀλλά καί στό κτίσιμο τοῦ Ναοῦ. «Ὀἐνοριακός ναός τῆς Ἐκάλης τιμᾶ τήν αἰώνια μνήμη τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου καί τήν Ἁγία Μαρίνα...» κατά τόν κ. Γιάννη Κουμανούδη, αὐτά σημειώνει μεταξύ ἄλλων στό ἐκπληκτικό καί μνημειῶδες ἔργο του: «βλ. ἀν. σ. 64».

Ἀσφαλῶς μέ γοργό ρυθμό πρέπει νά ἔγινε ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ Ναοῦ μας. Τά

Phoca PDF

ἐγκαίνια του τελέστηκαν στίς 15 Αὐγούστου 1937, ἀπό τόν Μητροπολίτη Τραπεζοῦντος Χρύσανθο, μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν, τῇ ἀδείᾳ τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου Βαβανάτσου, ὁ ὁποῖος ἀπό τό 1936 εἶχε κατασταθεῖὡς ὁ πρῶτος Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος.

Ὁ Ναός μας ἐξαρχῆς εἶναι ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, στήν Ἁγία Μαρίνα καί τόν Ἅγιο Ἀλέξανδρο. Ἀργότερα ἐπί ποιμαντορίας τοῦ πρώτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου, δόθηκε περισσότερη ἔμφαση στή μνήμη τῆς Ἁγίας Μαρίνας. Λέγεται, ὅτι ὁ Μητροπολίτης λόγω τῶν πολλῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν τῆς ἀχανοῦς Μητροπόλεως, πού πανηγύρι-ζαν στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου ἀδυνατοῦσε νά παρευρεθεῖ στά πολλά πανηγύρια, ἔτσι μέ πρότασή του, πού ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τούς τότε κατοίκους καί Ἐνοριακούς Συμβούλους δόθηκε τό βάρος τῆς πανηγύρεως τοῦ Ναοῦ στίς 17 Ἰουλίου, Ἁγίας Μαρίνας. Τότε δέν ὑπῆρχαν πολλοί Ναοί ἀφιερωμένοι στήν Ἁγία Μαρίνα. Ἡ πανήγυρη συνεχίζεται μέχρι καί σήμερα μέ τή συρροή χιλιάδων πιστῶν ἀπό ὅλο τό λεκανοπέδιο.

Αὐτή ἡ ἀλλαγή πρέπει νά ἔγινε λίγο μετά τά ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ ἴσως τά ἑπόμενα χρόνια καί πρίν τήν περίοδο 1940-44. Ἀργότερα ἐξασθένησε ὁ ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου, 30 Αὐγούστου, καί δόθηκε ἔμφαση στήν Ὕψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου). Ὅταν πρωτοῆλθα σάν ἐφημέριος στό Ναό (1 Ἰουνίου 1986) προσπαθοῦσα νά ἐντοπίσω τό λόγο αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Ὅμως μελετώντας τό προαναφε-ρόμενο ἔργο τοῦ κ. Κουμανούδη, εἶδα στή σελίδα 2, νά γίνεται λόγος γιά τό βομβαρδισμό τῆς Ἐκάλης ἀπό Ἀμερικανικά ἀεροσκάφη, τήν Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 1944. Ἴσως ὁ λόγος τῆς ἀναμνήσεως αὐτοῦ τοῦ θλιβεροῦ περιστατικοῦ, μέ τίς φρικτές του ἐπιπτώσεις σ’ ὅλη τήν Ἐκάλη μέ καταστροφές σπιτιῶν, ἀπό τούς γερμανούς, νά συνετέλεσαν σ’ αὐτήν τή μετατροπή. Τουλάχιστο αὐτή τήν ἑρμηνεία δίνω ἐγώ.

Μέχρι σήμερα τό πρωτεῦον ὄνομα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀναφέρεται στίς διάφορες ὑπηρεσίες, ἀφοῦ ὅλοι οἱ ἐνοριακοί Ναοί τῆς Πατρίδος μας εἶναι Ν.Π.Δ.Δ. (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) Ὁ Ναός μας ὅμως εἶναι πασίγνωστος μέ τό ὄνομα Ἁγία Μαρίνα Ἐκάλης.

Phoca PDF